

Onder invloed van het debat over Europa en de afspraken, die er vrijdagmorgen in Brussel zijn gemaakt, zien we nogal wat verschuivingen. De positie van de VVD (en Mark Rutte, zoals we verderop zullen zien) is verzwakt. Dat geldt ook voor die van de PvdA. Maar 28% van de VVD-kiezers is positief over de afspraken die er vrijdag in Brussel zijn gemaakt en bij de PvdA is dat 37%.

CDA stijgt 2 zetels (profiteert met name van het wegzakken van de VVD en het wat beter binden van de groep kiezers die vorige week aangaf niet te weten wat te stemmen. D66 stijgt naar 18 zetels (dat is de partij die met haar Europa standpunt de mening verkondigt van het overgrote deel van de aanhang) en de groep overige partijen zien we ze wat wegglijden.

Peiling van politieke voorkeur Tweede Kamer

	TK2010	24-6-2012	1-7-2012	Versch. vorige week	Versch. 2e Kamer
<i>in zetels Tweede Kamer</i>					
VVD	31	28	26	-2	-5
PvdA	30	20	18	-2	-12
PVV	24	23	23		-1
CDA	21	11	13	2	-8
SP	15	30	32	2	17
D66	10	17	18	1	8
Groen Links	10	6	6		-4
ChristenUnie	5	6	6		1
SGP	2	3	3		1
Partij voor de Dieren	2	3	3		1
Overige partijen	0	3	2	-1	2
Totaal	150	150	150		
VVD+CDA+D66+GrLinks+Chr.Unie	77	68	69	1	-8
Paars Plus	81	71	68	-3	-13
SP+PvdA+GrLinks+D66	65	73	74	1	9
VVD+PvdA+CDA	82	59	57	-2	-25
VVD+PVV+CDA	76	62	62		-14

Uit de twee tabellen hieronder is goed te zien hoe groot de verschillen zijn in het oordeel over de plannen en besluitvorming in Brussel tussen kiezers van de verschillende partijen. Met name lijkt het erop dat de VVD en de PvdA t.a.v. Europa in de ingewikkeldste positie zit. De groep die het niet eens is met het beleid van de PvdA rondom Europa heeft de SP als uitwijkhaven. Bij de VVD ligt het complexer, maar het is wel duidelijk dat de ontwikkelingen in Brussel de positie van Mark Rutte en dus de VVD niet echt goed doet.

Kunt u aangeven met welke van deze plannen van het viertal Van Rompuy c.s. u het eens bent?

	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2010						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLns
<i>verticaal geperceenteerd naar</i>								
Vanuit Europa per land strikte begrotingsregels	53%	29%	60%	64%	81%	61%	28%	68%
Overdracht toezicht op banken naar de ECB (BankenUnie)	49%	24%	61%	43%	76%	65%	28%	66%
Spaartegoeden worden Europees gegarandeerd	36%	16%	38%	37%	60%	44%	24%	54%
Een sterkere politieke Unie met meer invloed Europees Parlement	32%	9%	33%	30%	66%	46%	10%	57%
Uitgifte van euro-obligaties na verankering begrotingsregels	28%	10%	25%	28%	47%	40%	18%	45%

Vindt u dat de Brusselse overeenkomst een positieve of negatieve uitkomst is voor Nederland?

	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2010						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLns
<i>verticaal geperceenteerd naar</i>								
Positief	26%	7%	28%	34%	49%	37%	8%	41%
Neutraal	26%	14%	33%	33%	24%	25%	23%	32%
Negatief	36%	69%	32%	19%	15%	25%	53%	14%
Weet niet/geen antwoord	12%	11%	7%	14%	12%	14%	16%	13%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Uit de volgende tabel is ook goed te zien hoe de positie van Mark Rutte verzwakt. Terwijl bij de keuze tussen Rutte en Roemer als premier Rutte 2 maanden geleden 54% scoorde en op 10 juni 48%, inmiddels is dat gedaald naar 44%. Daarmee staat hij nog maar 1% voor op Roemer (44% tegen 43%). Maar die is de afgelopen maand niet verder gestegen maar vrijwel hetzelfde gebleven (1% gedaald).

Als u alleen zou mogen kiezen tussen Mark Rutte en Emile Roemer. Wie heeft u dan het liefst als premier?

	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2010						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLns
<i>verticaal geperceenteerd naar</i>								
Mark Rutte	44%	38%	82%	69%	62%	14%	1%	24%
Rutte 10 juni	48%	40%	89%	73%	66%	17%	2%	31%
Rutte 2 mei	54%	58%	94%	81%	66%	20%	4%	35%
Emile Roemer	43%	39%	10%	23%	26%	75%	96%	60%
Roemer 10 juni	44%	43%	10%	25%	26%	73%	95%	65%
Roemer 2 mei	38%	30%	4%	6%	29%	71%	95%	55%

Al vaker heb ik gewezen op het grote verschil tussen de mening van kiezers met een hogere opleiding en kiezers met een lagere opleiding. Het is als het ware of ze in twee parallelle werelden leven. Uit de onderstaande tabellen is dat goed op te maken. Per partij die men in 2010 gestemd heeft wordt er een onderscheid gemaakt tussen de kiezers met hogere opleiding en kiezers met lagere opleiding. En dan is er goed te zien hoe verschillend de electorale voorkeuren zijn en wat voor gevolgen dat heeft voor de uitslagen van vandaag.

Een aantal van die patronen zullen we nu kort beschrijven:

- 2 van de 3 kiezers van de PVV uit 2010 hadden een lagere opleiding. Dat verschil is inmiddels verder vergroot. De PVV kiezers met een hogere opleiding als die naar een partij overstappen dan gaan ze vooral naar de VVD (9%). Maar als ze een lagere opleiding hebben dan gaan ze vooral naar de SP (13%). Ook zien we dat de PVV haar kiezers met de lagere opleiding duidelijk beter binden dan die met de hogere opleiding (72% tegen 63%).

- Bijna 2 van de 3 kiezers van de VVD uit 2010 hadden een hogere opleiding. Maar als ze een lagere opleiding hebben dan gaan ze vooral naar de SP (13%). Ook zien we dat de VVD haar kiezers met de lagere opleiding duidelijk beter binden dan die met de hogere opleiding (72% tegen 63%). De VVD kan haar kiezers met lagere opleiding minder binden. Die gaan dan met name naar PVV en ook -in mindere mate- naar de SP.

-Bij het CDA is de verhouding hoge/lage opleiding ongeveer gelijk. Wel kan het CDA haar kiezers met lagere opleiding op dit moment minder binden. Die lijken wat meer in de richting te gaan van de ChristenUnie.

-Bij D66 heeft drie kwart van de kiezers uit 2010 een hogere opleiding. De kiezers met een lagere opleiding kan D66 beduidend minder goed binden dan die met de hoge opleiding. Die gaan dan met name over naar de SP. En ook hier zien we dus dat het aandeel kiezers met een hoge opleiding bij D66 hierdoor verder toeneemt.

Opleidingsniveau:	Stemgedrag Tweede Kamer 2010									
	Allen		PVV		VVD		CDA		D66	
	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag
<i>Percentage Hoog/Laag</i>	50%	50%	32%	68%	62%	38%	48%	52%	75%	25%
Stemt Nu:										
PVV	8%	22%	63%	72%	5%	15%				
VVD	22%	12%	9%	3%	68%	60%	5%	5%	6%	
CDA	8%	8%					56%	46%		
D66	19%	6%			10%	7%	11%		77%	56%
PvdA	13%	12%								
SP	14%	28%	5%	13%		6%				20%
Groen Links	5%	1%								
Geeft een kans aan:										
PVV	12%	27%	80%	86%	16%	26%				10%
VVD	34%	22%	37%	17%	84%	74%	33%	33%	31%	11%
CDA	17%	17%	8%		18%	12%	74%	90%	7%	11%
D66	42%	18%	10%		39%	22%	28%	23%	93%	76%
PvdA	28%	26%	9%				12%	7%	20%	14%
SP	24%	42%	19%	32%	5%	12%	9%	11%	9%	31%
Groen Links	23%	11%					10%		30%	24%

- Bij de PvdA zien we dat het aandeel kiezers uit 2010 met een hoge en lage opleiding elkaar in evenwicht houden. De PvdA kan beide groepen matig binden (minder dan 50%). Maar ook daar zien we een groot verschil. Van de PvdA kiezers met een hogere opleiding stapt 22% over naar D66 en 18% naar de SP. Van de PvdA- kiezers met een lagere opleiding stapt 2% over naar D66 en 36% (!) naar de SP. Uit die tabel blijkt ook dat van de kiezers van de PvdA met een lage opleiding 74% de SP een kans geeft op een stem. Dat is maar 5% minder als het percentage van die kiezers dat de PvdA een kans geeft op een stem. Een ongekend hoog percentage.

- De SP bindt haar kiezers uit 2010 heel goed en verliest amper aan andere partijen. Maar circa een kwart van de SP-kiezers geeft de PvdA een kans op een stem. Veel minder dan andersom.

- Groen Links staat er het slechtst voor. Twee derde deel van de kiezers uit 2012 hebben een hogere opleiding en een derde deel een lagere opleiding. Van de eerste groep kan Groen Links maar 40% vasthouden en van de tweede groep maar 20% (!), hetgeen een ongekend laag percentage is. Maar 53% van de Groen Links kiezers uit 2010 geeft Groen Links nog een kans op een stem.

	Stemgedrag Tweede Kamer 2010									
	Allen		D66		PvdA		SP		GrLinks	
	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Laag
<i>Verdeling</i>	50%	50%	75%	25%	50%	50%	34%	66%	67%	33%
Stemt Nu:										
PVV	8%	22%								
VVD	22%	12%	6%	1%						
CDA	8%	8%								
D66	19%	6%	77%	56%	22%	2%			17%	18%
PvdA	13%	12%			48%	47%			9%	5%
SP	14%	28%	2%	20%	18%	36%	90%	85%	15%	28%
Groen Links	5%	1%							40%	20%
Geeft een kans aan:										
PVV	12%	27%		10%			6%	9%		
VVD	34%	22%	31%	11%	5%					
CDA	17%	17%	7%	11%						
D66	42%	18%	93%	76%	52%	18%	15%	6%	52%	44%
PvdA	28%	26%	20%	14%	80%	79%	28%	28%	46%	51%
SP	24%	42%	9%	31%	46%	74%	97%	91%	35%	51%
Groen Links	23%	11%	30%	24%	38%	21%	10%	7%	78%	53%

Ten aanzien van het verschil in electorale voorkeuren tussen kiezers met hoge en lage opleiding is er nog een belangwekkend onderwerp: "opkomst".

Terwijl een geruime tijd de opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen daalde tot 73% in 1998 steeg die in 2002 onder invloed van de opkomst van Pim Fortuyn naar 79%. In 2003 ging dat weer terug naar 73% en in 2006 steeg het weer naar 80%. In 2010 daalde het weer naar 75. Oudere kiezers neigen meer op te komen dan jongere kiezers. Hoger opgeleidenen meer dan jonger opgeleidenen. En dat houdt in dat bij een hoge opkomst op 12 september dat in het voordeel zal zijn van PVV en SP en een lagere opkomst in het voordeel van VVD en D66.

	Hoog	Laag	Totaal
<i>Percentage Hoog/Laag</i>	50%	50%	100%
PVV	8%	22%	15%
VVD	22%	12%	17%
CDA	8%	8%	8%
D66	19%	6%	12%
PvdA	13%	12%	12%
SP	14%	28%	21%
Groen Links	5%	1%	3%
Overigen	11%	11%	11%
Totaal	100%	100%	100%